

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2011
YEARBOOK

ГОДИНА 2

VOLUME II

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот:

Проф д-р Виолета Димова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Махмут Челик
Доц. д-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Душко Алексовски
Доц. д-р Марија Леонтиќ
Доц. д-р Нина Даскаловска
М-р Весна Коцева

Главен уредник

Доц. д-р Ранко Младеноски

Одговорен уредник

Доц. д-р Толе Белчев

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Доц. д-р Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров
Благој Михов

Печати

Печатница „Европа 92“ - Кочани
Тираж - 300 примероци

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бб
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Saša Mitrev, Ph.D.
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva-Gudeva, Ph.D.
Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Mahmut Chelik, Ph.D.
Ass. Prof. Ranko Mladenovski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Dusko Aleksovski, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Ass. Prof. Nina Daskalovska, Ph.D.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Ass. Prof. Ranko Mladenovski, Ph.D.

Editor in chief

Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)
Ass. Prof. Marija Kukubajska, Ph.D.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov
Blagoj Mihov

Printing

„Evropa 92“ - Kocani
Printing No 300

Address of the editorial office

Goce Delcev University – Stip
Faculty of philology
Krste Misirkov b.b.,
PO box 201, 2000 Stip,
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

- д-р Виолета Димова, д-р Јованка Денкова**
КОМУНИКАЦИЈАТА УЧЕНИК - ЛИТЕРАТУРНО ДЕЛО -
НАСТАВНИК, ОСНОВА НА СОВРЕМЕНИТЕ ПРИСТАПИ
ВО НАСТАВАТА ПО ЛИТЕРАТУРА
Violeta Dimova, Ph.D., Jovanka Denkova, Ph.D.
THE COMMUNICATION: STUDENT LITERARY WORK
TEACHER, A BASIS FOR THE MODERN APPROACHES IN
THE TEACHING OF LITERATURE 9
- д-р Петер Рау**
ПОВРЗАНОСТ СО ИСТОРИЈАТА. МЕТОДОЛОГИЈА И
СИСТЕМАТИКА НА ИМЕНУВАЊЕТО ВО ДЕЛАТА НА
ТОМАС МАН
Peter Rau, Ph.D.
THE LINKS WITH THE HISTORY. METHODOLOGY AND
SYSTEMATICS OF THE NAMING IN THE WORKS OF
THOMAS MANN 17
- д-р Ранко Младеноски**
АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ ВО ПРОЕКТОТ
„ВЕДА СЛОВЕНА“ НА ВЕРКОВИЌ И ГОЛОГАНОВ
Ranko Mladenoski, Ph.D.
ALEXANDER III OF MACEDON IN THE PROJECT
„VEDA SLOVENA“ BY VERKOVIK AND GOLOGANOV 27
- д-р Махмут Челик, д-р Јованка Денкова**
ДЕЦАТА НА ТУРСКАТА ЗАЕДНИЦА И ТУРСКОТО
НАРОДНО ТВОРЕШТВО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Mahmut Chelik, Ph.D., Jovanka Denkova, Ph.D.
THE CHILDREN OF THE TURKISH COMMUNITY AND
TURKISH FOLK ART IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....37
- м-р Ева Велинова**
ЛЕГЕНДАТА ЗА РОЛАНД ВО ФРАНЦУСКО-ИТАЛИЈАНСКИ
КОНТЕКСТ: ОД СРЕДНОВЕКОВНА ВИТЕШКА ЕПИКА ДО
РЕНЕСАНСНА ИРОНИЈА
Eva Velinova, M.A.
THE LEGEND OF ROLAND IN FRENCH-ITALIAN
CONTEXT: FROM MEDIEVAL KNIGHTLY EPIC TO
RENAISSANCE IRONY 43

- д-р Јованка Денкова, д-р Виолета Димова**
ГОВОРОТ НА ОМРАЗАТА И НЕТОЛЕРАНЦИЈАТА ВО
МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА ЗА ДЕЦА И МЛАДИ
Jovanka Denkova, Ph.D., Violeta Dimova, Ph.D.
THE SPEECH OF HATE AND INTOLERANCE IN MACEDONIAN
LITERATURE FOR CHILDREN AND YOUTH 51
- м-р Дијана Никодиновска**
ВРЕДНОСНАТА ОСКА ДОБРО/ЛОШО ВО ИТАЛИЈАНСКИТЕ
И ВО МАКЕДОНСКИТЕ ПОСЛОВИЦИ
Dijana Nikodinovska, M.A.
THE AXIOLOGICAL AXIS GOOD/BAD IN ITALIAN AND
MACEDONIAN PROVERBS 61
- д-р Јованка Денкова, д-р Махмут Челик**
ЗЛОБНАТА ЖЕНА ВО МАКЕДОНСКИТЕ НАРОДНИ
СЕМЕЈНИ ПЕСНИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА БАЛАДА
Jovanka Denkova, Ph.D., Mahmut Chelik, Ph.D.
EVIL WOMAN IN MACEDONIAN FAMILY FOLK SONGS
AND MACEDONIAN FOLK BALLADS 73
- Драган Донеv**
КРИТИЧКА АНАЛИЗА НА МЕТАФОРАТА ВО
ПОЛИТИЧКИОТ ДИСКУРС
Dragan Donev
CRITICAL METAPHOR ANALYSIS IN POLITICAL DISCOURSE 83
- д-р Толе Белчев, д-р Билјана Ивановска, Јакуп Лимани**
ОПИС ЗА НАСЕЛЕНОТО МЕСТО МЕРОВО, ЕТИМОЛОШКО
И ЈАЗИЧНО ОБЈАСНУВАЊЕ ЗА ОЈКОНИМОТ
Tole Belcev, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D., Jakup Limani
DESCRIPTION OF THE NAME OF THE PLACE MEROVO,
ETHYMOLOGICAL AND LINGUISTIC EXPLANATION OF
THE OIKONIM 91
- д-р Емилија Бојковска**
ЗБОРОВНАТА ГРУПА ДЕТЕРМИНАТОРИ ВО
МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК
Emilija Bojkovska, Ph.D.
THE WORD CLASS DETERMINERS IN THE MACEDONIAN
AND IN THE GERMAN LANGUAGE 99
- д-р Билјана Ивановска**
АНГЛИЦИЗМИТЕ ВО НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ
ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК
Biljana Ivanovska, Ph.D.
ANGLICISMS IN TEACHING GERMAN LANGUAGE AS A
FOREIGN LANGUAGE 109

д-р Марија Леонтиќ СТАТУСОТ НА ЛЕКЕМИТЕ СО ТУРСКИ СУФИКСИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ДЕНЕС Marija Leontic, Ph.D. THE STATUS OF THE LEXEMES IN TODAY'S MACEDONIAN LANGUAGE	115
д-р Билјана Ивановска, д-р Нина Даскаловска ВАЖНОСТА НА ЈАЗИКОТ И НА КУЛТУРАТА ВО СИСТЕМОТ НА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА Biljana Ivanovska, Ph.D., Nina Daskalovska, Ph.D. THE IMPORTANCE OF LANGUAGE AND CULTURE IN THE HEALTH CARE DELIVERING SYSTEM	123
м-р Јане Јованов, Наташа Сарафова ВЛИЈАНИЕТО НА КРАТКИТЕ СМС ПОРАКИ ВРЗ СОВРЕМЕНИОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК Jane Jovanov, M.A., Natasa Sarafova THE INFLUENCE OF SMS MESSAGES ON CONTEMPORARY MACEDONIAN	129
д-р Билјана Ивановска, д-р Валентина Илиева МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА – ВОВЕД, ОСНОВИ И ОПШТО ЗА ЈАЗИКОТ ВО МЕДИЦИНАТА Biljana Ivanovska, Ph.D., Valentina Ilieva, Ph.D. MEDICAL TERMINOLOGY – INTRODUCTION, FUNDAMENTALS AND LANGUAGE OF MEDICINE IN GENERAL	137
д-р Јагода Стрезовска, д-р Билјана Ивановска ОСВРТ ВРЗ ЈАЗИЧНОТО ВЛИЈАНИЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ И МАКЕДОНСКИОТ СОВРЕМЕН ЈАЗИК Jagoda Strezovska, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D. OVERVIEW OF THE LINGUISTIC INFLUENCE IN MODERN GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	145
д-р Нина Даскаловска, д-р Билјана Ивановска ВИДОВИ НА НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ Nina Daskalovska, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D. TYPES OF LANGUAGE TEACHING SYLLABUSES	151
д-р Соња Петровска ДАЛИ НА НАШИТЕ УЧИЛИШТА ИМ СЕ ПОТРЕБНИ НАСТАВНИЦИ–ЛИДЕРИ? Sonja Petrovska, Ph.D. DO OUR SCHOOLS NEED TEACHERS – LEADERS?	159

д-р Нина Даскаловска МОДЕЛИ НА ПРОЦЕСОТ НА ЧИТАЊЕ Nina Daskalovska, Ph.D. READING MODELS	169
м-р Весна Коцева МЕТОДОТ ТАНДЕМ - АЛТЕРНАТИВЕН НАЧИН НА УЧЕЊЕ НА СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ Vesna Koceva, M.A. TANDEM METHOD ALTERNATIVE MANNER OF FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION	179
Елена Тупаревска ИДЕНТИТЕТОТ НА НАСТАВНИКОТ Elena Tuparevska TEACHER IDENTITY.....	185
м-р Марија Тодорова ИСТОРИСКИ И СОЦИЈАЛЕН АСПЕКТ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ДЕЛ ОД НАСТАВНАТА СОДРЖИНА Marija Todorova, M.A. HISTORICAL AND SOCIAL ASPECT OF SPANISH LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS	193
Сања Јованова СЕМЕЈСТВОТО КАКО КЛУЧЕН ФАКТОР ВО РАБОТАТА НА СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ Sanja Jovanova FAMULY AS A KEY FACTOR IN THE MODERN SCHOOL WORK	203
Марија Гркова НАЈЧЕСТИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ИЗУЧУВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ Marija Grkova THE MOST COMMON PROBLEMS IN LEARNING OF THE MACEDONIAN LANGUAGE AS A FOREIGN	211
Јадранка Тодевска МЕМОРИЈАТА CONDITIO SINE QUA NON ЗА ТОЛКУВАЧИТЕ Jadranka Todevska THE MEMORY – CONDITIO SINE QUA NON FOR THE INTERPRETERS	221

м-р Драгана Кузмановска, м-р Даринка Веселинова, Биљана Петковска РАЗГРАНИЧУВАЊЕ НА ПОИМИТЕ ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ Dragana Kuzmanovska, M.A., Darinka Veselinova, M.A., Biljana Petkovskaj DISTINGUISH THE CONCEPTS OF TRANSLATION AND INTERPRETATION	131
м-р Даринка Веселинова ТОЛКУВАЧКИ ПРОБЛЕМИ Darinka Veselinova, M.A. PROBLEMS IN THE INTERPRETING	239
Костадин Голаков ВИДОВИ НА ПРЕВОД Kostadin Golakov TYPES OF TRANSLATION.....	247
Јована Караникиќ СТУДИИТЕ НА ЛАУРА САЛМОН КОВАРСКИ ЗА ПРЕВОД НА СОПСТВЕНИТЕ ИМИЊА И НИВНА ПРИМЕНА ВО ПРЕВОДИТЕ ОД МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ НА ИТАЛИЈАНСКИ ЈАЗИК Jovana Karanikikj THE STUDIES OF LAURA SALMON KOVARSKI ABOUT TRANSLATION OF PROPER NAMES AND THEIR APPLICATION IN THE TRANSLATIONS OF MACEDONIAN LITERATURE IN ITALIAN	255
д-р Марија Емилија Кукубајска АМЕРИКАНСКИ СТУДИИ: ИЛЕГАЛНИТЕ ДРОГИ МЕЃУ АМЕРИКАНСКАТА МЛАДИНА Marija-Emilija Kukubajska, Ph.D. AMERICAN STUDIES: ILLEGAL DRUGS AMONG YOUNG AMERICANS	265
д-р Трајче Нацев ВОДОСНАБДУВАЊЕТО И ОДВОДНИТЕ КАНАЛИ ВО ГРАДОТ БАРГАЛА Trajce Nacev Ph.D. WATER SUPPLY AND CONVEYANCE AND DELIVERY CANALS IN THE TOWN OF BARGALA.....	273

ВИДОВИ НА ПРЕВОД

Костадин Голаков¹

Апстракт: Еден од проблемите со кои се соочува еден преведувач во својата кариера е и неможноста за соодветна подготовка за процесот на преведување. Проблемот може да биде од субјективна природа, т.е. преведувачот да не може да препознае за каков превод станува збор, односно со кои потешкотии би можел да се сретне во текот на чинот на преведувањето. Во трудов е даден начинот на типологизација на преводите според односот на видот на јазикот на преводот и јазикот на оригиналот, според природата на субјектот на преведувачката дејност и неговиот однос кон авторот на преведуваниот текст, според преведувачката сегментација и начинот на обработка на преведуваниот материјал, според формата на презентацијата на текстот на преводот и текстот на оригиналот, според природата на согласувањето на текстот на преводот со текстот на оригиналот, според жанровско-стилските особености и жанровската припадност на преведуваниот материјал, според целосноста и видот на пренесување на смисловата содржина на оригиналот, според основните функции, според првичноста на текстот на оригиналот, според адекватноста, како и видовите на превод согласно со оваа типологизација. Овој труд може да најде примена во преведувачката пракса на тековните преведувачи, како и во школската подготовка на идните преведувачи.

Клучни зборови: *превод, типологија, видови, преведувач.*

TYPES OF TRANSLATION

Kostadin Golakov¹

Abstract: One of the issues a translator is faced with during his/her career is the impossibility of a proper preparation prior to the process of translation. Such issue might be of a subjective character, i.e. the translator might not be able to recognize the type of translation he/she deals with, i.e. the difficulties that might arise during the act of translation. This paper provides the typology of translation according to the relation of the type of the language of the

1). Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.
Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip.

translation to the language of the original, according to the character of the subject of translation activity and his relation to the author of the translated text, according to the translation segmentation and the manner of processing of the translated material, according to the form of the presentation of the text of translation and the text of the original, according to the character of compliance of the text of the translation with the text of the original, according to the genre-stylistic features and the genre affiliation of the translated material, according to the completeness and the manner of relaying the meaning content of the original, according to its basic functions, according to the primacy of the text of the original, according to its adequacy, as well as the types of translation as a result of this typology. This paper may be useful for the current translators in their translation practice and for the training of the upcoming translators.

Key words: *translation, typology, types, translator.*

Вовед

Во текот на својата преведувачка кариера еден преведувач може да се сретне со безброј проблеми од разновидна природа. Некои од тие проблеми се поврзани и со фактот што преведувачот може да биде несигурен во врска со тоа каков превод се бара од него, т.е. со неможноста (во овој случај, од субјективна природа) преведувачот да се подготви соодветно за чинот на преведувањето. Затоа, преведувачот мора да располага со соодветни предзнаења кои ќе му помогнат да ги намали шансите за појава на проблеми во процесот на преведување, односно кои ќе придонесат за успешна реализација на потребниот превод.

Еден од условите за тоа е и преведувачот да може препознае за каков превод станува збор, односно за тоа, со кои проблеми во преведувањето би можел да се сретне преведувачот во текот на чинот на преведувањето.

Подолу се дадени начинот на типологизација на преводите, како и видовите на превод согласно со оваа типологизација. Овој труд е наменет како за постојните, така и за идните преведувачи.

Типологизација

Систематска анализа на преведувачката пракса и концептуалната сфера на современата наука за преведувањето овозможува да се изгради единствена типологија на преведувањето, која во себе ги обединува различните страни на подготовката, реализацијата, презентацијата и функционирањето на преводот во споредба со другите основни компоненти на преведувачката дејност.

Типологизацијата на преводите се врши според следниве параметри:

- според односот на видот на јазикот на преводот и јазикот на оригиналот;
- според природата на субјектот на преведувачката дејност и неговиот однос кон авторот на преведуваниот текст;
- според преведувачката сегментација и начинот на обработка на преведуваниот материјал;
- според формата на презентацијата на текстот на преводот и текстот на оригиналот;
- според природата на согласувањето на текстот на преводот со текстот на оригиналот;
- според жанровско-стилските особености и жанровската припадност на преведуваниот материјал;
- според целосноста и видот на пренесување на смисловата содржина на оригиналот;
- според основните функции;
- според првичноста на текстот на оригиналот;
- според адекватноста.

1) Преводи во однос на видот на јазикот на преводот и јазикот на оригиналот:

Внатрешнојазичен превод – толкување на усни знаци со посредство на знаци од истиот јазик:

дијахрониски (историски) превод (превод на современиот јазик на историскиот текст, напишан на јазикот на претходната епоха);

транспозиција (превод на текст на еден жанр или на функционален стил на друг жанр или функционален стил).

Меѓујазичен превод – трансформирање на пораката, изразена со средства на некој ист знаковен систем, во порака, изразена со средства на друг знаковен систем:

бинарен превод (превод од еден природен јазик на друг);

интерсемиотички превод (превод од природен јазик на вештачки или обратно);

трансмутација (превод од некој вештачки јазик на друг вештачки јазик).

2) Преводи според заедничката карактеристика на субјектот на преведувачката дејност и според неговиот однос кон авторот на преведуваниот текст:

Традиционален (човечки, рачен) превод - превод, извршуван од човек:

превод, извршен или извршуван од преведувач кој не се јавува истовремено како автор на преведуваниот текст;

авторски (авто-) превод (превод, извршен од авторот на оригиналниот текст);

авторизиран превод (одобрен од авторот превод на оригинален текст).
машински (автоматски) превод - превод, вршен или извршен од компјутер;

мешан превод - превод со употреба на значителен дел на традиционална (или машинска) обработка на текст.

3) Преводи според преводната сегментација на текстот и според искористените единици превод:

превод морфема по морфема – превод што се врши на ниво на одделни морфеме без земање предвид на нивните структурни врски;

превод збор по збор – превод што се врши на ниво на одделно зборови без земање предвид на смисловните, синтаксичките и стилистичките врски меѓу зборовите;

превод фраза по фраза – превод што се врши на ниво на одделни реченици или фрази, преведувани последователно една по друга;

пасусно-фразен превод – превод што се реализира на ниво на одделни реченици или пасуси, преведувани последователно едно по друго;

целнотекстен превод - превод на цел текст, без издвојување на одделни зборови, реченици или пасуси во својство на одделни единици на преводот.

4) Преводи врз основа на формата на презентација на текстот на преводот и на текстот на оригиналот:

писмен превод – превод што се врши во писмена форма:

писмен превод на пишан текст (превод на пишан текст, реализиран во писмена форма);

писмен превод на устен текст (превод на устен текст, реализиран во писмена форма).

устен превод – превод што се врши во усна форма:

устен превод на устен текст (превод на устен текст, реализиран во усна форма):

симултан превод (устен превод што се врши истовремено со изговарањето на текстот на оригиналот);

консекутивен превод (разновидност на усниот превод, реализиран по слушањето на определена единица текст, во паузата меѓу тие единици);

еднонасочен превод (устен превод што се врши само во една насока, т.е. од даден јазик на некој друг јазик);

двонасочен превод (консекутивен устен превод на говор, реализиран од еден јазик на друг и обратно);

устен превод на пишан текст (превод на пишан текст, реализиран во усна форма).

5) Превод според карактерот и квалитетот на усогласеноста на текстот на преводот со текстот на оригиналот:

слободен превод (превод што ја репродуцира основната информација на оригиналот со можните грешки – додавања, пропусти итн.; се реализира на ниво на текст, затоа за него се нерелевантни категориите на еквивалентност на јазиковите единици):

интерпретација (вид превод базиран на обраќање кон надворешно-лингвистичката активност, за разлика од преводот, кој се реализира според зададените правила на премин од изразните средства, кои припаѓаат на еден јазичен систем, кон средства за изразување кои припаѓаат на друг јазичен систем);

адекватен превод (превод кој одговара на оригиналот и кој ги изразува истите комуникативни цели, како и оригиналот);

точен (правилен) превод (превод, кој се карактеризира со својство на семантичка точност, т.е. тој семантички потполно и правилно го пренесува планот на содржината на оригиналот);

автентичен превод (превод на официјален документ, кој има иста правна сила со оригиналот; согласно со меѓународното право, текстот на договорот може да биде изработен и усвоен на еден јазик, но неговата автентичност е утврдена на два и повеќе јазици);

заверен превод (превод, чија усогласеност со оригиналот се потврдува правно).

6) Преводи според жанровско-стилската карактеристика на преведуваниот материјал и жанровската припадност:

научно-технички превод (превод на научно-технички текстови и документации);

општествено-политички превод (превод на општествено-политички текстови);

уметнички превод (превод на уметнички текстови);

воен превод (превод на текстови со воена тематика);

правен превод (превод на текстови со правен карактер);

битов превод (превод на текстови со разговорно-битов карактер).

7) Преводи врз основа на целосност и начинот на пренесување на смисловата содржина на оригиналот:

целосен (чист) превод - превод кој ја пренесува смисловата содржина на оригиналот без пропусти и скратувања;

нецелосен превод - превод кој ја пренесува смисловата содржина на оригиналот со пропусти и скратувања:

скратен превод (превод кој ја пренесува смисловата содржина на текстот во збиена форма, т.е. со скратувања);

фрагментарен превод (превод не на цел текст, туку само на одделен извадок или извадоци);

аспектен превод (превод само на дел од текст во согласност со некој наведен знак за селекција/аспект);

анотациски превод (превод, во кој се изразуваат само главната тема, предметот и намената на преведуваниот текст);

апстрактен превод (превод, во кој се содржат релативно детални информации за реферираниот документ – неговата намена, тематика, истражувачките методи, добиените резултати).

8) Преводи според основната прагматска функција:

практичен превод - превод, наменет за практична употреба во својство на извор на информации:

работен (информативен) превод (нередактеран превод, во суштина соодветен за практична употреба, но неоформен за објавување);

консултативен превод (вид информативен превод, кој се врши обично во усна форма, вклучува елементи на аотирање, реферирање и селективен превод од лист, се врши, по правило, во присуство на нарачателот, кој ги прецизира во текот на преводот интересните за него аспекти на содржината на текстот на оригиналот);

издавачки (печатен) превод (писмен превод кој се распространува со помош на средства за масовна репродукција и е наменет за широка употреба);

објавен превод (практичен или школски превод, распространет со помош на средства за масовна репродукција);

школски превод - превод, користен во учебниот процес за подготовка на преведувачи или како еден од методите за изучување странски јазик;

експериментален превод - превод, извршен за истражувачки цели;

стандарден превод - шаблонски превод, се користи за споредување со даден превод.

9) Преводи според првичноста/непрвичноста на текстот на оригиналот:

директен (примарен, непосреден) превод - превод, направен директно од оригиналот;

индиректен (секундарен, недиректен) превод - превод, направен не директно од текстот на оригиналот, туку од неговиот превод на некој друг јазик;

обратен (повратен) превод - експериментален или школски превод на веќе преведен текст на изворниот јазик.

10) Преводи според видот на адекватност:

семантичко-стилистички адекватен превод - семантички целосен и

точен и стилистички еквивалентен превод, кој одговара на функционално-стилистичките норми на јазикот на преводот;

прагматски (функционално) адекватен превод - превод кој правилно ја пренесува основната (доминантната) комуникативна функција на оригиналот;

дезиративно-адекватен превод - превод, кој целосно и точно одговара на потребата за информации на клиентот и кој не мора секогаш да ги пренесува целосната смислова содржина и главната комуникативна функција на оригиналот.

Заклучок

Теоретското знаење за тоа какви видови на превод постојат во науката за преведувањето е еден од основните предуслови за успехот на еден преведувач. Способноста да се препознае видот на преводот во голема мера му ја олеснува работата на преведувачот, по што автоматски се познати и можните проблеми со кои би можел да се сретне преведувачот во текот на процесот на преведување. Сепак, тоа не значи дека со препознавањето преводот треба да се врши механички. Преведувањето е креативна мисловна активност (Бабицкая и др., 2004) за која преведувачот треба да биде подготвен во секој поглед. Земањето предвид на видот на преводот во чинот на преведување претставува мал, но значаен дел од уметноста на преведувањето.

Библиографија

- Бабицкая, Л.Б., Хромова, Т.В. Учебно-методический комплекс по теории и практике перевода и учебной языковой практике. Минск, 2004.
- Казакова, Т. А. Практические основы перевода. ENGLISH <=> RUSSIAN, Санкт-Петербург, „Издательство Союз“, Санкт-Петербург, 2001.
- Паршин, А. Теория и практика перевода, на: <http://teneta.rinet.ru/rus>.
- Рецкер Я.И. Теория и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода. М., 2004.
- Robinson, Douglas. Becoming a Translator. An Accelerated Course, Routledge, London, 1997.
- Robinson, Douglas. What is Translation?, Routledge, London, 1997.
- Routledge Encyclopedia of Translation Studies, London & New York, 1998,2001.
- Samuelsson-Brown, Geoffrey. A Practical Guide for Translators. 5th ed., Multilingual Matters, Bristol.Buffalo.Toronto, 2010.